

4/kwiecień 2020

Sekcja Niewydolności Serca
Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego

Newsletter Sekcji Niewydolności Serca PTK

Czwarty numer Newslettera powstaje w wydawałoby się niewyobrażalnych okolicznościach. Coś co jeszcze było ważne wczoraj, dzisiaj zmienia swój priorytet. Dlatego redagując niniejszy numer zadawaliśmy sobie pytanie – czy jest on w ogóle teraz potrzebny? Odpowiedź nie była łatwa... Zdecydowaliśmy się jednak to zrobić żeby pokazać, że mimo wszystko nasz świat trwa nadal. Nadal są chorzy z niewydolnością serca, którzy potrzebują naszej wiedzy, umiejętności, pasji i chęci odkrywania. Celowo nie piszemy tutaj o COVID-19 ponieważ obecnie kończymy przygotowywanie dedykowanego stanowiska naszej Sekcji, które mamy nadzieję będzie niedługo opublikowane. Ponadto regularnie zamieszczamy informacje o COVID-19 na stronie internetowej naszej Sekcji (www.niewydolnosc-serca.pl). Kolejny numer Newslettera rozpoczynamy podsumowaniem wyników dużego badania VICTORIA, ogłoszonego wirtualnie podczas 69 Kongresu Amerykańskiego Towarzystwa Kardiologicznego (ACC), który po raz pierwszy w historii został odwołany. Następnie przedstawiamy bardzo ciekawe zależności między wartością frakcji wyrzutowej a śmiertelnością (o ile do niekorzystnego znaczenia niskiej FW nie trzeba nas przekonywać, to relacje między ponadprawną FW a śmiertelnością są nieoczekiwane). W tym samym numerze *European Heart Journal* przedstawiono także znaczenie ciężkiej dysfunkcji prawej komory w różnych chorobach, nie tylko kardiologicznych. Kolejne dwa podsumowania są poświęcone trudnościom leczenia diuretycznego w ostrej niewydolności serca. Na temat Digoksyny wiemy z jednej strony bardzo dużo, a z drugiej mało – czy przedstawiona analiza związku między Digoksyną a rokowaniem rozwieje choć część wątpliwości? Rola klasy czynnościowej NYHA w prewencji pierwotnej nagłego zgonu sercowego za pomocą ICD tylko z pozoru jest oczywista... Newsletter kończymy krótkim przedstawieniem najnowszych urządzeń, badanych u pacjentów z niewydolnością serca, z których część być może wejdzie do praktyki klinicznej.

Życzymy przyjemnej lektury

Vericiguat in Patients with Heart Failure and Reduced Ejection Fraction. Armstrong PW, Pieske B, Anstrom KJ, et al. *N Engl J Med.* 2020 doi:10.1056/NEJMoa1915928.

Vericiguat to nowy doustny stymulator rozpuszczalnej cyklicznej guanylowej (sGC), który był przedmiotem randomizowanego, podwójnie zaślepionego, kontrolowanego placebo, wielośrodkowego badania klinicznego – VICTORIA. Należy podkreślić, że Riociguat, będący pierwszym przedstawicielem sGC, jest lekiem rekomendowanym w tętniczym nadciśnieniu płucnym (PAH, grupa 1 wg ESC), zarówno w monoterapii jak i skojarzonym leczeniu z Bosentanem. Program VICTORIA był badaniem trzeciej fazy, w którym badano efekt terapii Vericiguatem u pacjentów z niewydolnością serca z obniżoną frakcją wyrzutową (HFrEF) po dekomensacji układu krążenia lub po niedawnej dożylniej terapii diuretycznej. Do badania włączono 5050 pacjentów z przewlekłą HFrEF (NYHA II-IV, EF<45%), którzy zostali zrandomizowani do docelowej dawki 10 mg Vericiguatu lub placebo jako dodatek do optymalnej terapii. Pierwotny złożony punkt końcowy obejmował: zgon z przyczyn sercowo-naczyniowych lub hospitalizację z powodu niewydolności serca. Okres obserwacji trwał 10,8 miesięcy. Pierwotny punkt końcowy wystąpił u 897 z 2526 pacjentów (35,5%) w grupie otrzymującej Vericiguat oraz u 972 z 2524 pacjentów (38,5%) w grupie placebo (HR 0,90; 95%CI: 0,82-0,98; p=0,02]). Profil bezpieczeństwa, obejmujący m. in. hipotonię i omdlenia był porównywalny między Vericiguatem a placebo. Wnioski: wśród pacjentów z HFrEF wysokiego ryzyka – częstość zgonów z przyczyn sercowo-naczyniowych i hospitalizacji z powodu niewydolności serca była niższa w grupie leczonej Vericiguatem niż w grupie placebo.

Aetiology and outcomes of severe right ventricular dysfunction. Padang R, Chandrashekar N, Indrabhindu M, et al. *Eur Heart J.* 2020;41:1273-1282.

Dysfunkcja prawej komory (RVD) determinuje funkcjonowanie i przeżycie w wielu jednostkach chorobowych. Niemniej jednak dane na temat epidemiologii, etiologii i znaczenia RVD są fragmentaryczne. W niniejszej retrospektywnej pracy zbadano

charakterystykę, etiologię i przeżycie pacjentów z ciężką RVD. Spośród 64 728 pacjentów, którzy mieli wykonane badanie echokardiograficzne w latach 2011-2015, częstość przynajmniej łagodnej RVD oceniono na 21%. Z kolei ciężka RVD wystąpiła u 1299 (4% z RVD) chorych. Najczęstszymi przyczynami ciężkiej RVD były choroby lewego serca (46%), zatorowość płucna (18%), przewlekła choroba płuc (17%) oraz tętnicze nadciśnienie płucne (11%). Ogólne prawdopodobieństwo przeżycia po roku i po 5 latach dla całej kohorty wynosiło odpowiednio 61% [95%CI: 58–64%] i 35% (95%CI 31–38%) i istotnie różniło się w poszczególnych etiologiach RVD. Najniższe przeżycie było w grupie chorych z RVD i przewlekłą chorobą płuc (roczne - 42% i 5-letnie 8%), a najlepsze w tętniczym nadciśnieniu płucnym (roczne - 76% i 5-letnie - 50%). Wnioski: roczna śmiertelność pacjentów z ciężką RVD była wysoka (ok. 40%) i zależna od etiologii RVD. Choroby lewego serca są najczęstszą przyczyną ciężkiej RVD, ale rokowanie jest najgorsze u chorych z RVD i przewlekłymi chorobami płuc.

Real World Use of Hypertonic Saline in Refractory Acute Decompensated Heart Failure. Griffin M, Soufer A, Goljo E, et al. *JACC Heart Fail.* 2020;8:199-208.

Zaburzenia elektrolitowe są częste w trakcie leczenia pacjentów z ostrą niewydolnością serca (AHF). Rola wspomagającej terapii solą hiperosmolalną (HS) jest niejednoznaczna, choć terapia HS została opisana jako potencjalna strategia postępowania w odpornej na leczenie AHF. Celem tej pracy było zbadanie bezpieczeństwa i skuteczności wspomagającej terapii HS u 40 pacjentów z oporną AHF (narastająca hiponatremia i hipochloremia przy wzroście kreatyniny). Po podaniu HS obserwowano poprawę stężeń elektrolitów i poprawę funkcji nerek. Podobnie całkowita produkcja moczu jak i utrata masy ciała uległy znacznej poprawie po terapii HS. Wnioski: w grupie pacjentów z oporną na leczenie AHF, podanie HS wiązało się ze zwiększoną efektywnością diuretyków, większą produkcją moczu i zmniejszeniem masy ciała, a także normalizacją stężeń kluczowych elektrolitów.

Prognostic role of NYHA class in heart failure patients undergoing primary prevention ICD therapy. Briongos-Figuero S, Estévez A, Pérez ML, et al. *ESC Heart Fail.* 202;7:279-283.

Prewencja pierwotna nagłego zgonu sercowego za pomocą implantowanego kardiowertera-defibrylatora (ICD) u chorych z HFrEF, zwłaszcza o etiologii nie-niedokrwiennej, jest przedmiotem niekończących się debat. Aktualne rekomendacje odnośnie ICD w HFrEF są oparte na kilku, w większości stosunkowo starych badaniach. Stopień wydolności, oceniany wg klasy NYHA, jest podstawą kwalifikacji do ICD. Celem badania było porównanie, czy śmiertelność i ryzyko arytmii są różne, w grupie pacjentów z HFrEF poddawanych wszczepieniu ICD w zależności od klasy NYHA. Przez okres 4,4 roku obserwowano 621 pacjentów (NYHA I-III) z HFrEF (FW $\leq$ 35%). Ryzyko śmiertelności z jakiegokolwiek przyczyny było wyższe u pacjentów objawowych: 13,9% dla NYHA I, 18,3% dla NYHA II (HR: 1,8; 95%CI 1,1–3,2) i 32,9% dla NYHA III (HR: 3,9; 95%CI 2,1–7,3). Klasa NYHA była niezależnym predyktorem śmiertelności z przyczyn sercowo-naczyniowych (NYHA III vs. NYHA I: HR 4,7 [95%CI, 1,7–12,8], p=0,002; NYHA II vs. NYHA I: HR 2,1 [95%CI, 1,0–5,6], p=0,05). Migotanie przedsionków, przewlekła choroba nerek i cukrzyca okazały się predyktorami zarówno zgonów z dowolnej przyczyny (odpowiednio: HR: 1,8 [95%CI 1,2–2,8], p=0,005; HR: 2,2 [95%CI 1,4–3,4], p<0,001; HR: 2,0, [95%CI 1,3–3,1], p=0,001) jak i z przyczyn sercowo-naczyniowych (odpowiednio: HR: 1,8 [95%CI 1,1–3,1], p=0,02; HR: 3,1 [95%CI 1,8–5,4], p<0,001, HR: 1,7 [95%CI 1,1–3], p=0,03)]. Wnioski: śmiertelność u pacjentów z HFrEF poddawanych profilaktycznej implantacji ICD była wyższa u chorych objawowych. Klasa czynnościowa NYHA wraz z innymi chorobami towarzyszącymi jest kluczowa w identyfikacji pacjentów o gorszym rokowaniu.

Digoxin is associated with worse outcomes in patients with heart failure with reduced ejection fraction. Zhou J, Cao J, Jin X, Zhou J, et al. *ESC Heart Fail.* 2020;7:138-146.

Obok diuretyków, digoksyna była podstawą terapii niewydolności serca do połowy lat 80-tych XX wieku. Pomimo tego, znaczenie digoksyny w nowoczesnej terapii niewydolności serca jest przedmiotem kontrowersji – począwszy od gorących zwolenników do zagorzałych przeciwników. Aktualne wytyczne niewydolności serca wskazują na możliwość terapii Digoksyną u chorych z rytmem zatokowym (IIb B – można rozważyć) i migotaniem przedsionków (IIa B – należy rozważyć). Niniejsza praca, przeprowadzona w 45 szpitalach w Chinach, miała na celu zbadanie wpływu stosowania Digoksyny na przeżycie pacjentów z HFrEF. W analizie uwzględniono 882 pacjentów z HFrEF: 372 pacjentów leczonych Digoksyną i 510 pacjentów bez terapii Digoksyną. Czas obserwacji wynosił 28,6 miesięcy. Analiza przeżycia Kaplana – Meiera wykazała, że śmiertelność z jakiegokolwiek przyczyny (p<0,001) i hospitalizacja z jakiegokolwiek przyczyny (p=0,020) były istotnie wyższe w grupie leczonej Digoksyną, podczas gdy śmiertelność z powodu niewydolności serca (HF) (p=0,232) i ponowna hospitalizacja z powodu HF (p=0,098) była podobna w obu grupach. Ponadto wykazano, że stosowanie Digoksyny pozostaje niezależnym czynnikiem ryzyka zwiększonej śmiertelności z dowolnej przyczyny [HR 1,76; 95%CI 1,27–2,44; p=0,001] i ponownej hospitalizacji z jakiegokolwiek przyczyny (HR 1,27; 95%CI 1,03–1,57; p=0,029) u pacjentów z HFrEF, niezależnie od wyjściowego rytmu serca (rytm zatokowy lub migotanie przedsionków). Wnioski: stosowanie Digoksyny wiązało się ze zwiększonym ryzykiem śmiertelności z jakiegokolwiek przyczyny i ponownej hospitalizacji z jakiegokolwiek przyczyny u pacjentów z HFrEF.

Novel Devices in Heart Failure: BAT, Atrial Shunts, and Phrenic Nerve Stimulation. Zeitler EP, Abraham WT. *JACC Heart Fail.* 2020;8:251-264.

Niewydolność serca (HF) stanowi obszar bardzo intensywnego rozwoju nowatorskich urządzeń medycznych. W ostatnim czasie takie metody jak terapia aktywacyjna baroreceptorów (BAT), sztuczne przetoki międzyprzedsionkowe (shunt) i stymulacja nerwów przeponowych wykazały obiecujące działanie w leczeniu pacjentów z HF. O ile te metody nie są obecnie dostępne, a są głównie przedmiotem badań, to być może część z nich trafi za jakiś czas do naszych chorych.

Baroreceptor Activation Therapy

Mechanizm działania: Aktywacja układu przywspółczulnego za pomocą odruchu z baroreceptorów celem zmniejszenia ciągłej aktywności układu współczulnego

Populacja docelowa: HF z obniżoną frakcją wyrzutową

Dostępność: Dostępny komercyjnie w Europie. Zatwierdzenie przed sprzedażą (premarket approval - PMA) w sierpniu 2019. Badanie w ramach ścieżki przyspieszonego dostępu.

Interatrial Shunt Device

Mechanizm działania: Umożliwienie przepływu krwi z lewego do prawego serca celem zmniejszenia ciśnienia w lewym przedsionku

Populacja docelowa: HF (niezależnie od frakcji wyrzutowej) z podniesionym ciśnieniem w lewym przedsionku

Dostępność: Brak obecnie zatwierdzonych urządzeń. Trwa ocena wskazań przez wielu producentów.

Phrenic Nerve Stimulation

Mechanizm działania: Stymulacja nerwu przeponowego w celu zmniejszenia zaburzeń oddychania podczas snu

Populacja docelowa: Centralny bezdech senny, który jest wysoce skorelowany z HF

Dostępność: Urządzenie obecnie zatwierdzone za pośrednictwem tradycyjnej ścieżki PMA.

Diuretic Strategies for Loop Diuretic Resistance in Acute Heart Failure. The 3T Trial. Zachary L. Cox, Rebecca Hung, Daniel J. Lenihan, et al. *JACC Heart Fail.* 2020;8:157-168.

Pomimo nieustającego wysiłku naukowego i testowania wielu różnych leków i poza-farmakologicznych metod postępowania, od lat leczenie diuretyczne jest podstawą postępowania w ostrej niewydolności serca (AHF). Z drugiej strony leczenie diuretyczne wiąże się z wieloma problemami, m. in. pogorszeniem funkcji nerek, zaburzeniami elektrolitowymi czy opornością na diuretyki (*diuretic resistance* – DR). Skojarzenie terapii diuretycznych jest powszechnie stosowane celem przełamania oporności na diuretyki pętlowe, jednak wciąż brakuje danych na ten temat. W niniejszym badaniu porównywano połączenie różnych strategii diuretycznych u chorych z AHF, u których wystąpiła DR. 60 pacjentów z AHF i DR zostało losowo przydzielonych do 3 rodzajów terapii skojarzonej (mającej pomóc przełamać DR): doustnej terapii metolazonem, dożylną chlorotiazidem lub doustnej tolwaptanem. Wszyscy pacjenci otrzymywali jednocześnie wlew dużych dawek furosemidu. Pierwotnym punktem końcowym była 48-godzinna utrata masy ciała. Wszystkie 3 interwencje znacznie poprawiły skuteczność diuretyków pętlowych ($p < 0,001$). W porównaniu z metolazonem ($4,6 \pm 2,7$ kg), ani dożylny chlorotiazyd ($5,8 \pm 2,7$ kg) ani tolwaptan ($4,1 \pm 3,3$ kg) nie spowodowały większej utraty masy po 48 godzinach. Podobnie ilość moczu nie różniła się między trzema strategiami. Wnioski: utrata masy ciała była znacząca po dodaniu metolazonu, chlorotiazidu lub tolwaptanu do diuretyków pętlowych, bez wykrywalnej różnicy między poszczególnymi lekami. Stosunkowo częsta w warunkach klinicznych DR może być przełamana za pomocą jednej z powyższych strategii.

Routinely reported ejection fraction and mortality in clinical practice: where does the nadir of risk lie? Wehner GJ, Jing L, Haggerty CM, et al. *Eur Heart J.* 2020;41:1249-1257.

Od dekad frakcja wyrzutowa (FW) jest kluczowym parametrem determinującym postępowanie u chorych z niewydolnością serca. O ile negatywne znaczenie prognostyczne obniżonej FW jest bardzo dobrze udokumentowane, to znaczenie prawidłowej (lub ponad-prawidłowej) FW jest niejasne. Niniejsze badanie jest przykładem możliwości integracji kolosalnej ilości systematycznie zbieranych danych (tutaj echokardiograficznych) z przebiegiem klinicznym. Celem pracy było zbadanie związku między FW a przeżywalnością w ogromnej, niejednorodnej grupie klinicznej. Za pomocą elektronicznej dokumentacji medycznej (za okres 1998–2018 z USA) połączono raportowane wartości FW (403 977 echokardiogramów od 203 135 pacjentów) z umieralnością. Skorygowane współczynniki ryzyka (HR) dla śmiertelności wykazały zależność w kształcie litery U, ze szczytem dla FW 60–65%. O ile HR 1,73 (95%CI 1,66–1,80) przy FW 35–40% nie jest zaskoczeniem, to HR 1,71 (95%CI: 1,64–1,77) FW $\geq 70\%$ jest raczej wynikiem nieoczekiwanym. Wyniki były podobne po korektach dotyczących stanów związanych z podwyższoną FW, w tym niedomykalnością mitralnej, przerostu lewej komory i niedokrwistości. Ponadto powyższe wyniki były walidowane w niezależnej kohorcie z Nowej Zelandii (45 531 echokardiogramów u 35 976 pacjentów), w której uzyskano bardzo podobne wyniki. Podsumowując, wykazano, że optymalna FW to 60-65% i zarówno wartości wyższe jak i niższe wiążą się z gorszym rokowaniem, niezależnie od wieku, płci lub innych chorób towarzyszących, takich jak niewydolność serca.

Korzystając z okazji w imieniu Sekcji Niewydolności Serca PTK chcieliśmy złożyć Państwu najserdeczniejsze życzenia Świąt Wielkanocnych!! Wierzmy, że czas próby i ciemności wkrótce minie!!!

Opracowała: lek. A. Karabinowska

Konsultował: dr hab. n. med. Paweł Rubiś

Opracowanie graficzne: lek. Ewa Dziewięcka

Adres korespondencyjny: Klinika Chorób Serca i Naczyń UJ CM,

Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II, ul. Prądnicka 80, 31-202 Kraków